

Presentació

Amb aquesta nova edició, la cinquena, centrada en el bienni 2007-2008, arribem al desè aniversari de l'*Informe de la comunicació a Catalunya* de l'Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (InCom-UAB).

Aquesta sèrie d'informes, dedicats a descriure i analitzar els diversos sectors de la comunicació, es va iniciar amb l'objectiu d'oferir una visió global i sintètica de la comunicació que, més enllà del seu ús acadèmic, pogués esdevenir una eina de suport a les polítiques de comunicació del país.

Arribats ara a la cinquena edició, aquests informes poden fer una nova aportació: facilitar l'anàlisi de l'evolució del sistema i, en conseqüència, ajudar a interpretar millor els reptes de futur. Els estudis sobre Estructura i Polítiques de Comunicació, corrent del qual forma part aquest *Informe*, ja no solament han de descriure amb rigor el sistema dels mitjans, sinó que també han de saber interpretar-ne les tendències. L'anàlisi comparativa dels cinc biennis ens ajudarà a seguir aquesta direcció.

Les dades del període considerat (2007-2008)

La cinquena edició de l'*Informe*, continuació de les anteriors (2000, 2001-2002, 2003-2004 i 2005-2006), centra l'atenció en el període 2007-2008, i ofereix el màxim d'informació actualitzada, avui més possible que mai gràcies a l'oportunitat que representa poder utilitzar les dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura, nascut justament durant el bienni analitzat. Amb aquesta nova base d'informació s'aconsegueix superar una barrera tradicional dels estudis sobre comunicació a Catalunya: la dependència d'una informació estadística elaborada per al conjunt de l'Estat.

Com en les darreres edicions, l'*Informe* consta de tres parts: una primera part dedicada als grans mitjans i temes de la comunicació, una segona part amb assaigs sobre els assumptes clau del bienni i una tercera part, monogràfica, dedicada a la situació de la recerca i dels estudis sobre comunicació.

Treball de l'InCom-UAB, treball en equip

Fidel als criteris establerts des de la primera edició, l'any 2000, l'*Informe* manté el caràcter d'obra col·lectiva, amb la participació d'un total de 33 autores i autors, experts en els diversos temes tractats. Ells són els responsables del contingut de cada capítol, però els editors hi han intervingut marcant els criteris de redacció, les pautes d'estil i els criteris documentals; també han suggerit canvis i correccions destinats a facilitar la coherència del conjunt.

La UAB aporta la majoria d'autors de l'*Informe*. Molts ho són des de la primera edició, amb la qual cosa es constitueixen veritables equips de treball amb experiències acumulades en cada un dels capítols respectius. També s'ha reforçat la col·laboració amb grups de recerca, com la Unitat de Comunicació de la Universitat Rovira i Vigili, i amb grups consolidats de recerca, com el Grup de Recerca en Imatge, So i Síntesi (GRISS-UAB) (en el capítol "La televisió") i la Unitat d'Investigació en Comunicació Audiovisual

(UNICA) de la Universitat Pompeu Fabra (en el capítol “Grups de Comunicació” i en la coordinació de la segona part de l’*Informe*).

L’edició d’aquesta publicació s’ha elaborat en el marc del Grup Internacional d’Estudis sobre Comunicació i Cultura, dirigit per Miquel de Moragas i Spà i adscrit a l’Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (InCom-UAB), reconegut com a grup consolidat de recerca per la Generalitat de Catalunya des de l’any 1997 i amb reconeixement vigent dins el Pla de Recerca i Innovació de Catalunya 2005-2008 (referència 2005/SGR-00181).

Estructura de l’*Informe*

La cinquena edició manté l’estructura bàsica de les anteriors edicions de l’*Informe*. La primera part (“La situació dels mitjans. Informes, estadístiques, interpretacions”), formada per 12 capítols, analitza els grans mitjans (premsa, ràdio, televisió i sector cinematogràfic), també les indústries culturals d’edició discontinua i diversos temes transversals que afecten el conjunt de la comunicació (polítiques de comunicació, publicitat, grups de comunicació, Internet i telecomunicacions). Finalment, encara hi ha dos capítols més dedicats a aspectes clau del sistema comunicatiu català: la comunicació local i la llengua.

La segona part de l’*Informe* (“Prospectiva en comunicació. Grans tendències”), de caràcter més assagístic, compta amb la col·laboració de professionals i experts en diversos sectors que analitzen alguns dels temes més rellevants de l’actualitat comunicativa. En aquesta edició, podem trobar-hi una introducció signada pel coordinador d’aquesta segona part de l’*Informe*, Joan M. Corbella Cordoní, sobre els efectes de la crisi econòmica internacional en el sector, i diversos capítols dedicats a l’aparició del Baròmetre, la situació del català als mitjans, la crisi que s’atribueix a la premsa, la situació de les televisions públiques a Europa, els nous continguts de la televisió a la carta, la participació ciutadana i els nous continguts via Internet, les relacions entre política i mitjans, i una col·laboració especial de Josep Gifreu dedicada als 25 anys d’existència de TV3 i Catalunya Ràdio.

Finalment, l’*Informe* inclou una tercera part (“Recerca i estudis”), amb un únic i darrer capítol sobre l’estat de la recerca i els estudis oficials i homologats, que segueix la línia de la darrera edició, amb referències als actors, les publicacions i les activitats de la política de recerca sobre comunicació a Catalunya, en el context espanyol i internacional.

Agraïments

L’*Informe de la comunicació a Catalunya* és el resultat d’una important obra d’equip. Obra d’equip per l’ampli nombre de persones que hi col·laboren, prop d’una quarantena, entre editors, autors, i personal de producció, gestió i maquetació; però també obra d’equip per la coordinació, la revisió i la discussió interna que es produeix en el procés de redacció i de producció.

Com a director de l’InCom-UAB, vull expressar un agraïment molt especial a l’equip editor: Isabel Fernández Alonso, Núria Almiron, José Joaquín Blasco, Joan M. Corbella, Marta Civil i Serra, i també Oriol Gibert i Fortuny (que du a terme la tasca de correcció lingüística de tot l’*Informe* des de l’any 2000); a l’equip responsable de la producció, el disseny i la maquetació: Miquel Gómez, Ramon G. Sedó i José Luís Ayala, i a l’equip d’administració de l’InCom-UAB: Imma Ruano i Raquel Gómez, pel seu suport continuat.

Suport institucional i patrocini

Vull fer constar el nostre reconeixement a la Generalitat de Catalunya pel seu suport a aquest projecte de l’InCom-UAB des de l’inici, l’any 2000. En concret, i per a la cinquena edició, expressem el nostre agraïment a la Secretaria de Mitjans de Comunicació del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i també

a la Direcció General de Difusió Corporativa de la Generalitat de Catalunya per facilitar-nos l'edició de l'*Informe* a la nova col·lecció Lexikon-Informes, amb la qual s'obre una nova etapa editorial de l'*Informe*.

També reiterem el nostre reconeixement a Gas Natural SDG, patrocinador de l'*Informe* des de la primera edició, per mantenir el seu suport a aquest projecte.

El nostre agraïment a la Diputació de Barcelona pel seu suport continuat als estudis de comunicació local i a l'Observatori de la Comunicació Local de l'InCom-UAB. A l'Observatori de Polítiques de Comunicació de l'InCom-UAB, al Portal de la Comunicació InCom-UAB i a la Càtedra UNESCO de Comunicació InCom-UAB pel seu suport en l'elaboració d'alguns capítols.

Al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) i a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals (CCMA) per haver acceptat novament la seva condició de subscriptors institucionals.

El nostre agraïment, també, al Baròmetre de la Comunicació i la Cultura per haver-nos facilitat, com a col·laboradors científics, de manera sistemàtica i adaptada a les nostres necessitats, les dades estadístiques sobre audiències i consums culturals a Catalunya, amb precisió comarcal, corresponents al bienni, i que els editors hem pogut posar a disposició dels autors, per primera vegada des que s'edita l'*Informe*.

També el nostre reconeixement a totes les institucions, públiques i privades, que aporten altres dades indispensables per a l'anàlisi de la situació dels mitjans de comunicació, especialment a l'OJD, l'EGM i Infoadex; a l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) i al Consell Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT) de la Generalitat de Catalunya, per l'estudi sobre la recerca en comunicació a Catalunya, i a la Biblioteca de Comunicació i Hemeroteca General de la UAB, per l'accés al seu valuós fons documental especialitzat.

Finalment, una menció molt especial a la Universitat Autònoma de Barcelona pel suport continuat a l'InCom-UAB i als seus projectes, des de la seva creació, l'any 1997.

Miquel de Moragas i Spà

Director de l'Institut de la Comunicació de la
Universitat Autònoma de Barcelona (InCom-UAB)

Bellaterra, juny de 2009